

Útgerðarævintýri

Efling veiða og vinnslu

Bræðslureykinn leggur yfir hafnarvæðið á 7. áratugnum.

Vörn í sókn

Fyrir miðja síðustu öld blasti það við að ef Breiðdalsvík átti að vaxa og dafna þurfti að gera gangskör í að auka atvinnuframboðið. Í því efni var efling veiða og vinnslu það sem helst gat komið til bjargar. Til að svo mætti verða þurfti að útvega stærri og aflmeiri báta, bæta aðstöðuna í landi og byggja upp vinnslu sem stóðst kröfur tímans.

Að öllu þessu var unnið skipulega á næstu árum á Breiðdalsvík, hafskipabryggja var gerð í nokkrum skrefum, hraðfrystihús reist og bátar komu til hafnar, stórir og smáir. Og brátt kom árangur erfiðisins í ljós, íbúum Breiðdalsvíkur tók að fjölga á ný og framundan voru síldarar með öllu því sem slíku ævintýri fylgir.

Unnið að uppplætti fyrir síldarplani Gullrúnar og að því að fylla grunn Sildariðjunnar.

Hafnargerð

Í stríðslok vantaði talsvert upp á að hafnaraðstæður á Breiðdalsvík væru boðlegar og vöruflutningar voru vandkvæðum bundnir. Árið 1945 var loks hafist handa við úrbætur. Þá var steipt 30 m löng og 5 m breið hafskipabryggja og var hún lengd um 20 m ári síðar. Stærri fiskiskip gátu nú lagst að bryggju og athafnað sig.

Enn voru hafnarbætur á dagskrá vorið 1951, bryggjan var þá breikkuð og lengd með því að tveimur steypukerjum var sökkð við bryggjuendann og trébrýr byggðar á milli. Þá var gerður 10x15 m tréhaus framan við kerin. Bryggjan var það með orðin samtals 80 m, og dýpi við hausinn rúmir 4 m á stórstraumsfjöru.

Útgerðarskilyrði voru nú orðin öll önnur og jafnvel stærstu strandferðaskipin áttu að geta athafnað sig á Breiðdalsvík – skip allt að þúsund lestir, sagði í blaðafegnum með óduldu stolti! Á þetta reyndi að vísu ekki fyrr en árið 1954 er Heklan lagðist að bryggju á Breiðdalsvík og skipaði upp heilum vörubíl! Sagði það meira en mörg orð um umskiptin. Og alfarið var hætt að afgreiða skip úti á vík eftir frekari stækkun og viðgerð á bryggjunni árið 1959.

Hafnargerð á 6. áratugnum.

Sigurður Jónsson og Bragi við höfnina.

Hraðfrystihús og stækkun bátaflotans

Árið 1946 var boðað til stofnfundar hlutafélagsins Hraðfrystihúss Breiðdalsvíkur hf. í Heydölum. Þar var tilgangurinn sagður: „Frysting beitusíldar fyrir útvegsmenn, kjöts og hverskonar landafurða. Hraðfrysting sjávarafurða til útflutnings. Geymsla matvæla. Vinnsla úrgangsfurða, er til falla við starfsemina. Forusta um aðra starfsemi, er til þrifa horfir fyrir sjávarútveginn á staðnum.“

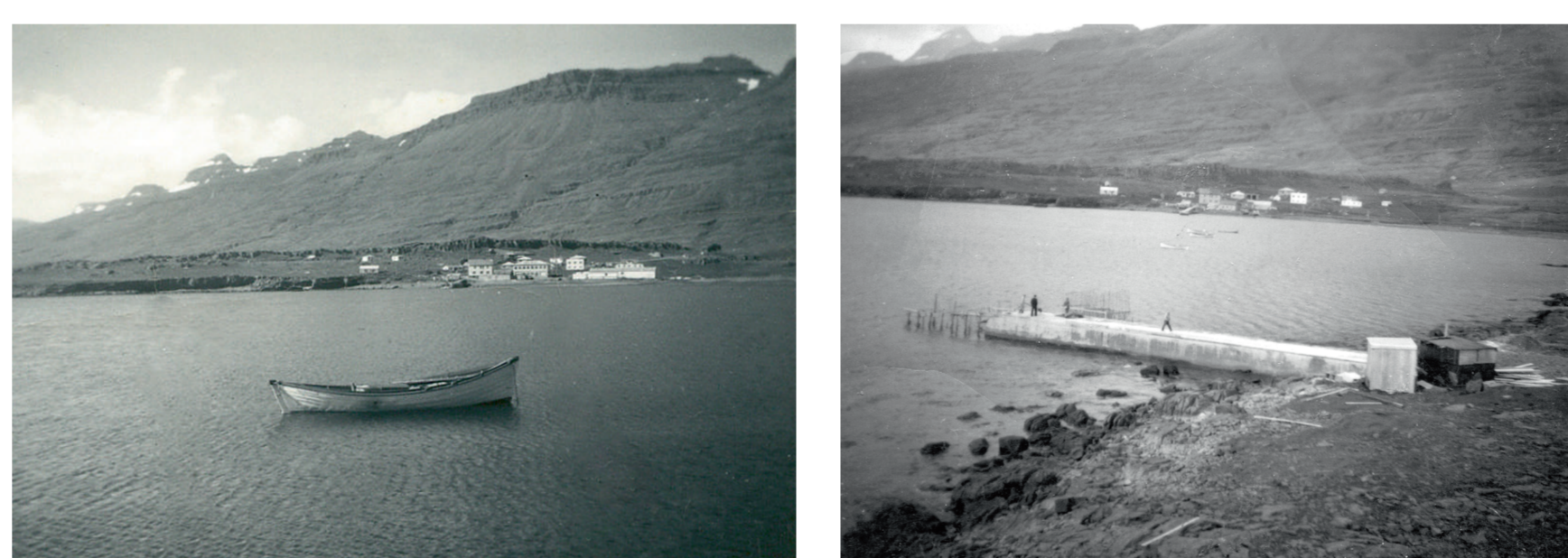
Frystihúsið reis hægt og bitandi á næstu árum uns tekið var til óspilltra málanna árið 1948. Þá um haustið var fryst allt kjöt sem til féll í sláturhúsinu. Verulegt magn af dillakjöti var pakkað og fryst í neytendapakningar. Nú stóð það helst fyrir þrifum að bátarnir öfluðu ekki nóg og óhagkvæmt var að halda þeim til veiða frá Breiðdalsvík nema hluta úr ári. Því gekkst frystihúsið í að láta smíða fyrir sig 76 tonna eikarbát í Danmörku. Hlaut hann nafnið Hafnarey SU110 og kom til heimahafnar á gamlársdag 1958. Bætti báturinn verulega úr hraefnisskortri. Árið 1961 bættist Bragi SU210 við, 90 tonn að stærð. Samnefnt útgerðarfélag átti og gerði bátinn út en að því stóðu hraðfrystihúsið og fleiri. Bátarnir tveir gátu sótt á fjarlægari mið og útgerð þeirra skapaði um 50 störf beint og enn fleiri óbeint. Hafnarey og Bragi gerðu út á línu og net, árið um kring, oftast nær frá heimahöfn og gengu til síldveiða á sumrin.

Úr vinnsluál frystihússins á 6. áratugnum.

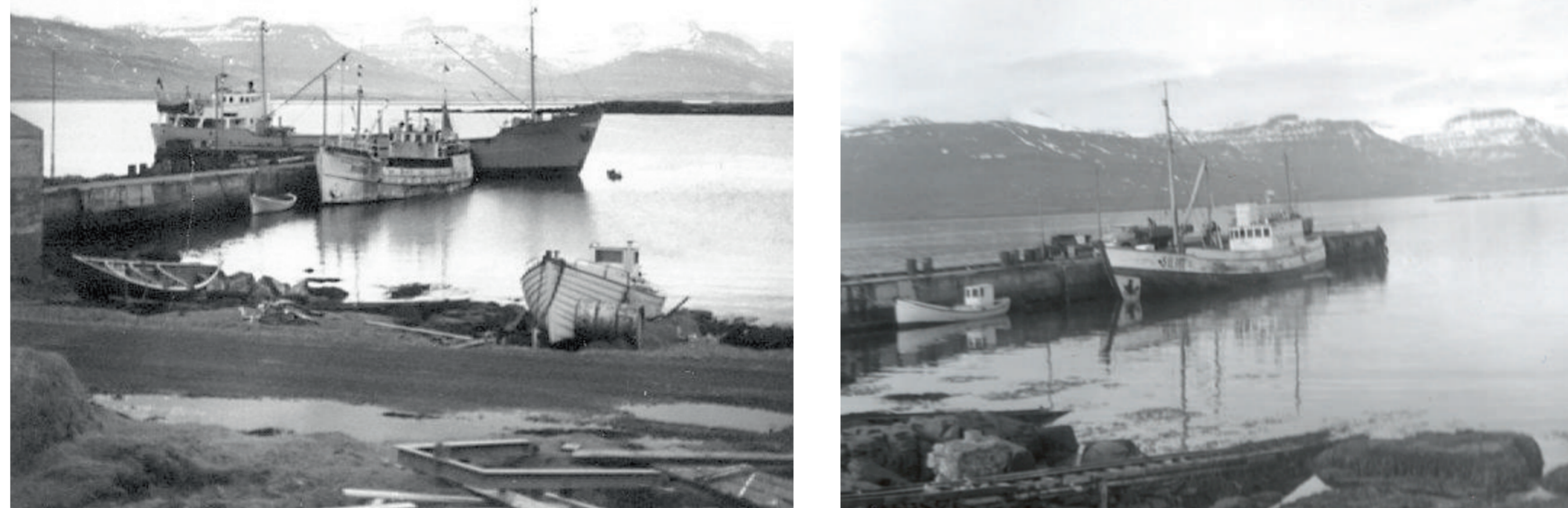

Frystihúsið og nýja kaupfélagið á 6. áratugnum.

Bundinn við Selnesbót, um miðjan 6. áratuginn.

Fyrsta bryggjan á Selnesi.

Mjolskip og Bragi SU210 við bryggju, einnig má sjá báta þeirra Sigga Magg og Stebba Þórðar.

Bragi SU210 við bryggju.

Alley (Arnleif Pétursdóttir) gerir sig klára í söltun á síldarplani Gullrúnar. Svanur Sigurðsson í bakgrunni.

Síldin kemur – og fer!

Um miðbik síðustu aldar hrundu síldveiðar norðan- og norð-austanlands en um og eftir 1960 fór síld að finnast undan Austfjörðum og brátt hófst síldarævintýri á Breiðdalsvík. Þáttaskilin urðu árið 1962 þegar sett var upp söltunarstöð Gullrúnar hf. Í fyrstu var saltað á bryggjunni en bráðlega var sérstakt síldarplan útbúið og byggt yfir það. Var saltað í 4–5.000 tunnur á ári á vegum Gullrúnar.

Árið 1963 var bræðslu komið á fót. Hafði hún þróarrými upp á tæp 6.000 mál og var afkastagetan 5–6.000 mál á sólarhring – raunar voru lætin slík á stundum að brætt var langtum meira en uppgefin vinnslugeta sagði til um – síðar var bætt við skilvindu, þurrkara, mjöhlúsi og stórum lýsistanki og afköstin tvöfölduðust.

Bragi og Hafnarey, stöðust vart kröfur tímans lengur. Því voru keyptir til staðarins tveir stórir og nýttiskulegir síldarbátar, hvor um sig 200 brl.; Sigurður Jónsson SU150 kom haustið 1963 til Breiðdalsvíkur og Hafdís SU24 fjórum árum síðar. Öfluðu þeir mun meira en eldri bátarnir og lönduðu öllum afla heima.

Þetta voru uppgangstímar á Breiðdalsvík, íbúum fjölgaði og ný íbúðarhús voru reist. Vinnufúsir aðkomumenn hópuðust til staðarins enda næg vinna handa öllum og uppgripstekjur fyrir þá sem báru sig eftir þeim. En eins og fyrri daginn lætur silfur hafnsins rómantískar stemningar í landi sig einu gilda, sama hvort sem er á Siglufirði eða Breiðdalsvík. Austfirska síldarævintýrinu var að ljúka – árið 1968 hófst hrundið.

Síldarævintýri á Breiðdalsvík.

Breiðdalsvík 1963

